

AKADEMISKA
SJUKHUSET

Läpp-, käk-, gomspalt

Information till vårdnadshavare

Denna information har utformats för dig som har ett barn med läpp-, käk-, gomspalt (LKG). Vi vet att du och din familj kommer att ha många frågor om vård och behandling. Vi hoppas att du ska hitta svar på en del av dina frågor i denna information.

Har du frågor, kontakta:

Kontakta oss via e-tjänster på www.1177.se

LKG-sjuksköterska	018-611 93 74
Operationskoordinator	018-617 54 14
Plastikkirurgmottagningen (helgfri mån-fre kl 7–9.30)	018-611 54 36
LKG-tandsköterska	018-617 15 11
Foniatri	018-611 53 32
Vårdavdelning 85 F2 (akuta besvär, kvällar och helg)	018-611 54 25

Vänd sida för
att läsa mer!

Datum: 2024-02-02
ID: DocPlusSTYR196-1602

REGION UPPSALA

Övergripande om Uppsala-Örebro LKG-team

LKG-spalt (läpp-, käk-, gomspalt) är en medfödd missbildning som funnits lika länge som människan. Våra möjligheter till behandling av spalter har förbättrats. Vi har ett LKG-team med en rad specialister och erfaren vårdpersonal som vill hjälpa till med råd och behandling.

LKG-teamet består av plastikkirurg, ortodontist som är en tandläkare specialiserad inom tandreglering, foniater som är en öron-, näs-, halsläkare specialiserad inom tal, logoped med särskild inriktning på barn med LKG och andra missbildningar i ansiktet, psykolog samt kontaktsjuksköterska. Vid ett så kallat nyföddhetsbesök kommer ni få information angående matning och den kommande sjukhusvården och ert barn kommer att bli undersökt av specialister inom LKG-teamet samt att ni får information om den behandling som planeras för just ert barn.

Behandling av barn med läpp-, käk- och gomspalt följer ett särskilt vårdprogram som är likartat i hela landet. Vårt LKG-team kommer att följa barnets utveckling under uppväxten och ge individualiserad, kvalificerad behandling. För barn med särskilda behov har teamet tillgång till annan expertis som kommer bidra så att ert barn får bästa möjliga vård.

Spalternas orsak och uppkomst

Redan vid sex veckors ålder kan man hos fostret se de cellansamlingar som i framtiden tillsammans skall bilda mittdel och sidodelar i överläpp och överkäke. En utebliven sammansmältning av mittdelen och en sidodel medför en spalt, som vanligen innefattar läpp och överkäke. Under åttonde till tionde fosterveckan bildas gommen genom en förening av de båda gomutskotten. Om gomutskotten inte smälter samman uppstår en gomspalt. Ofta kombineras dessa spaltformer och en genomgående läpp-, käk-, gomspalt uppstår. Orsaken till spalters uppkomst är oklar, men ärftlighet spelar en viss roll.

Spalternas förekomst

I Sverige föds varje år ungefär 150 barn med någon form av spalt (2/1000 födda). Det är en av de vanligast förekommande missbildningarna. I vår region har vi ungefär 40 nya barn per år.

I Sverige utgör läpp-, käk- och gomspalt den största delen av alla fall av spalt och de med gomspalt en mindre del. Fördelningen mellan könen är ojämn. Hos pojkar är läpp-, käkspalt med eller utan gomspalt vanligast. Hos flickor är gomspalt mer än dubbelt så vanligt som hos pojkar.

Spalttyper och spalterna

Spalttyper och spalterna kan delas in i tre huvudgrupper

- Främre spalter: Spalten går olika långt in i läpp- och överkäke
- Genomgående spalter: Spalten går igenom läpp, käke och gom, som är kluvna
- Bakre spalter: Spalten går olika långt in i mjuka och hårda gommen

Dessutom förekommer kombinationer och ovanligare spalttyper än ovanstående.

Matning/amning

I samband med första besöket hos LKG-teamet får ni information om matning och kommande vård. Se broschyr ” Råd om matning vid spaltmissbildning”.

LKG-konferens

Efter de tidiga operationerna återkommer barnet till LKG-teamet för att kontrollera tal, tänder, tillväxt och utseende. Barnet och föräldrarna träffar då plastikkirurg, ortodontist, logoped och foniater.

Dessa mottagningsbesök börjar när barnet är 3 år (barn utan gomspalt kallas första gången vid 5 år) och fortsätter regelbundet upp i vuxen ålder. Man träffar specialisterna var för sig och kan i lugn och ro bli undersökt och få svar på frågor. Målet med vårdprogrammet är att barnen får en så normal utveckling av tal, bett, tillväxt, hörsel och utseende som möjligt.

Tal

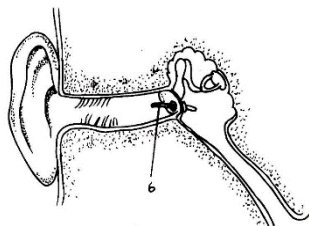
Vid 18 månaders ålder sker ett mottagningsbesök (registrering av talet) hos logoped. Därefter kallas barn med gomspalt vid 3 års ålder, till sin första konferens (en dag då barnet får träffa alla specialister inom teamet för en bedömning och planering för fortsatt behandling). Då brukar talutvecklingen kommit så långt att artikulation och talklang kan bedömas. Om behov av fortsatt talträning finns ges detta av logoped på hemorten. Målsättningen är att barnets tal och språk ska vara så bra som möjligt vid skolstart.

Tandvård

Hos barn med LKG-spalt förekommer ofta en avvikande utveckling av tänder och käke. Vid de lättaste formerna kan det röra sig om små variationer i antal tänder i överkäken, läge och form. Redan vid barnets första besök hos teamet sker en undersökning av ortodontist. Kontakten fortsätter till vuxen ålder. Den tandreglering som erfordras utförs ofta på hemortens specialisttandvård i nära samarbete med ortodontist inom LKG-teamet.

Hörsel

Mellanörats funktion hänger genom örontrumpeten samman med gomfunktionen. Barn som har en gomspalt är mer än andra utsatta för vätska bakom trumhinnan (öronkatarr). Detta kan medföra en risk för hörselnedsättning och det är därför viktigt att öronläkare deltar i utredningen. Att barnet hör väl är viktigt för talutvecklingen. Vid behov förses trumhinnan med ett plaströr i samband med den första gomoperationen, som motverkar uppkomsten av vätska och hörselnedsättning genom att det luftar mellanörat. Under den tid barnet har rör genom trumhinnan bör kontroller ske hos öronläkare på hemorten. I skolåldern brukar problemen minska och barnet klarar sig då ofta utan rör.

Operationer

Behandlingen sker enligt ett vårdprogram och barnets ålder vid de olika operationerna är vald så att behandlingen ger bästa förutsättningar för fortsatt tillväxt och utveckling.

- **Läppspalt.** Slutning av läppspalten och eventuellt korrektion av näsan sker när barnet är 3 – 4 månader samt att barnet väger minst 5 kg och är mogen för narkos
- **Gomspalt.** Mjuka gommen sluts vid 6 – 9 månaders ålder, alternativt efter 12 månaders ålder vid vissa tillstånd såsom andningsbesvär. Hårda gommen/restspalten sluts vid 2 års ålder
- **Käkspalt.** Den kvarvarande öppningen i främre delen av överkäken (tandlisten) opereras vid 8 – 11 års ålder, så kallad bentransplantation till käkspalt. Utvecklingen av de permanenta tänderna i överkäken är avgörande för när det blir operation
- **Korrigerande ingrepp.** Om gomrelaterade problem med talet föreligger kan en talförbättrande operation bli aktuell. Om behov finns av ytterligare ingrepp för att förbättra läpp eller näsa, så sker dessa ingrepp efter patientens önskemål och vanligen i tonåren eller i vuxen ålder

För mer information

Besök gärna vår hemsida för mer information på www.akademiska.se/LKG

1177

Du hittar information och tjänster för din hälsa och vård på webbplatsen 1177.se. För sjukvårdsrådgivning ring 1177, öppet dygnet runt.

Kontakt Akademiska

Akademiska sjukhuset nås via: patientkontakt@akademiska.se
Patientkontakt 018-611 30 33,
Växel: 018-611 00 00
www.akademiska.se